

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ:	ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ / Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΕΙΡΑ:	1 (ΘΕΡΙΝΑ)
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	29/12/12

ΛΥΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Στις ημιτελείς προτάσεις Α₁-Α₄ να γράψετε στο τετράδιο σας τον αριθμό της πρότασης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη φράση η οποία τη συμπληρώνει σωστά.

Α1. Σε μια απλή αρμονική ταλάντωση η δύναμη επαναφοράς έχει μέτρο:

- α) σταθερό β) ανάλογο του μέτρου της απομάκρυνσης
γ) μέγιστο στη θέση ισορροπίας δ) ανάλογο του χρόνου

(Μονάδες 5)

Α2. Σε ένα ιδανικό κύκλωμα LC με μέγιστη τιμή φορτίου και έντασης ρεύματος Q και I αντίστοιχα η ενέργεια του κυκλώματος είναι:

$$\alpha) E = \frac{Q}{2C} \quad \beta) E = \frac{2I^2}{L} \quad \gamma) E = \frac{LI}{2} \quad \delta) E = \frac{Q^2}{2C}$$

(Μονάδες 5)

Α3. Ένα μηχανικό σύστημα εκτελεί εξαναγκασμένη ταλάντωση σε κατάσταση συντονισμού. Αν μειώσουμε τη συχνότητα του διεγέρτη:

- α) το πλάτος θα μείνει σταθερό
β) η ιδιοσυχνότητα του συστήματος θα αυξηθεί
γ) η ενέργεια ταλάντωσης θα αυξηθεί
δ) το πλάτος ταλάντωσης θα μειωθεί

(Μονάδες 5)

Α4. Το πλάτος ταλάντωσης κάθε σημείου ενός γραμμικού ελαστικού μέσου στο οποίο διαδίδεται ένα μηχανικό κύμα:

- α) είναι ίδιο για όλα τα σημεία
β) εξαρτάται από τη θέση του σημείου και το χρόνο
γ) εξαρτάται από το χρόνο
δ) εξαρτάται από τη θέση του σημείου

(Μονάδες 5)

Α5. Να γράψετε στο τετράδιο σας το γράμμα κάθε πρότασης και δίπλα σε κάθε γράμμα τη λέξη Σωστό για τη σωστή πρόταση, και τη λέξη Λάθος για τη λανθασμένη.

- α) Η μετάδοση των ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων στις οπτικές ίνες στηρίζεται στο φαινόμενο της ολικής ανάκλασης.

- β) Όταν μια ακτινοβολία ανακλάται αλλάζει συχνότητα.
- γ) Το βάθος μιας πισίνας φαίνεται από παρατηρητή εκτός πισίνας μικρότερη από το πραγματικό λόγω του φαινομένου της ολικής ανάκλασης.
- δ) Η μικρή κρίσιμη γωνία είναι ο λόγος που ένα κατεργασμένο διαμάντι λαμποκοπά στο φως.
- ε) Το ορατό τμήμα των ηλεκτρομαγνητικών ακτινοβολιών έχει μήκη κύματος στο κενό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των υπέρυθρων.

(Μονάδες 5)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- A1. β, A2. δ, A3. δ, A4. α
 A5. α. Σ, β. Λ, γ. Λ, δ. Σ, ε. Λ

ΘΕΜΑ Β

1. Κατά μήκος μιας ελαστικής χορδής έχει δημιουργηθεί στάσιμο κύμα με εξίσωση:

$$y = 2A \cdot \sin\left(\frac{2\pi x}{\lambda}\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right)$$

Τα σημεία του ελαστικού μέσου $K(x_1 = \lambda/3)$ και $\Lambda(x_2 = \lambda)$ έχουν:

α. λόγο πλατών:

- i. 1   ii. $\frac{1}{2}$ iii. $\frac{1}{3}$

β. διαφορά φάσης:

- i. 0   ii. π iii. 2π

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2+2)

Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 3+3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1. α. Σωστό το (ii)

$$A_1 = 2A \left| \sin\left(\frac{2\pi x_1}{\lambda}\right) \right| = 2A \left| \sin\left(\frac{2\pi}{\lambda} \cdot \frac{\lambda}{3}\right) \right| = 2A \left| \sin\frac{2\pi}{3} \right| \text{ ή } A_1 = A$$

$$A_2 = 2A \left| \sin\left(\frac{2\pi x_2}{\lambda}\right) \right| = 2A \left| \sin\left(\frac{2\pi}{\lambda} \cdot \lambda\right) \right| = 2A \left| \sin 2\pi \right| = 2A$$

$$\text{Άρα } \frac{A_1}{A_2} = \frac{A}{2A} = \frac{1}{2}$$

- β. Σωστό το (ii)

$$y_K = 2A \sin\left(\frac{2\pi x_1}{\lambda}\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = 2A \sin\left(\frac{2\pi}{\lambda} \cdot \frac{\lambda}{3}\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) =$$

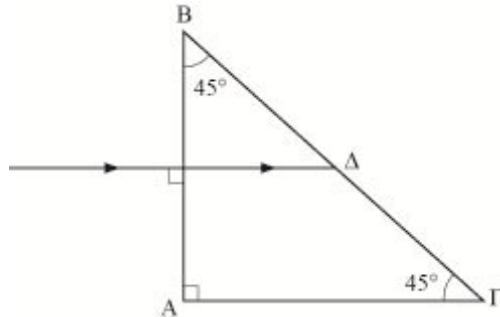

$$= 2A \sin\left(\frac{2\pi}{3}\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = - A \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = A \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T} + \pi\right)$$

$$\begin{aligned} y_A &= 2A \sin\left(\frac{2\pi x_2}{\lambda}\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = 2A \sin\left(\frac{2\pi}{\lambda} \cdot \lambda\right) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = \\ &= 2A \sin(2\pi) \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) = 2A \eta \mu\left(\frac{2\pi t}{T}\right) \end{aligned}$$

Επομένως τα σημεία K, Λ έχουν $\Delta\phi = \pi$ rad.

2. Μονοχρωματική ακτινοβολία προσπίπτει κάθετα στην έδρα AB του ορθογωνίου και ισοσκελούς πρίσματος και εξέρχεται από το σημείο Δ στο κενό ($n_A = 1$):

Αν ο δείκτης διάθλασης του πρίσματος για αυτή την ακτινοβολία είναι $n = \sqrt{\frac{3}{2}}$ η γωνία εκτροπής της ακτινοβολίας στο Δ είναι:

a. $\hat{E} = 15^\circ$

b. $\hat{E} = 90^\circ$

γ. $\hat{E} = 30^\circ$

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

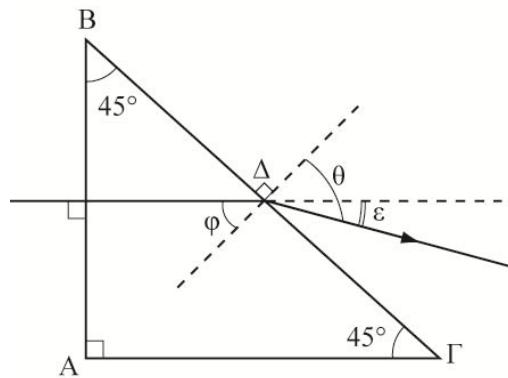
(Μονάδες 2)

Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

2. Σωστό το (a)

Η γωνία πρόσπτωσης στο σημείο Δ είναι $\Phi = 45^\circ$

$$\text{Snell: } n \cdot \eta \mu \Phi = n_A \cdot \eta \mu \Theta \quad \text{ή} \quad \sqrt{\frac{3}{2}} \cdot \frac{\sqrt{2}}{2} = 1 \cdot \eta \mu \Theta \quad \text{ή} \quad \eta \mu \Theta = \frac{\sqrt{3}}{2} \quad \text{ή} \quad \Theta = 60^\circ$$

Από το σχήμα προκύπτει ότι η γωνία εκτροπής είναι: $E = \Theta - \Phi = 15^\circ$

3. Δύο σύγχρονες πηγές κυμάτων Π_1 και Π_2 βρίσκονται στην αρχικά ήρεμη επιφάνεια υγρού και τη χρονική στιγμή $t = 0$ αρχίζουν να εκτελούν κατακόρυφη απλή αρμονική ταλάντωση με εξίσωση $y = A \eta \mu \left(\frac{2\pi}{T} t \right)$. Ένα υλικό σημείο Σ της επιφάνειας του υγρού απέχει από τις πηγές αποστάσεις $x_1 = 2\lambda$ και $x_2 = 6\lambda$, όπου λ είναι το μήκος κύματος των κυμάτων που παράγονται.

α. Το πλάτος ταλάντωσης του σημείου Σ μετά τη συμβολή των κυμάτων είναι:

- i. A   ii. 2A   iii. 0

β. Η φάση της ταλάντωσης του σημείου Σ τη χρονική στιγμή $t_1 = 7T$ είναι:

- i. 6π rad   ii. 0 rad   iii. 12π rad

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

(Μονάδες 2+2)

Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(Μονάδες 3+3)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

3. α. Σωστό το (ii)

$x_1 - x_2 = 2\lambda - 6\lambda = -4\lambda$, έχουμε συμβολή με ενίσχυση άρα $A_\Sigma = 2A$

β. Σωστό το (i)

Η συμβολή των κυμάτων αρχίζει στο Σ τη χρονική στιγμή $t = \frac{x_2}{U} = \frac{6\lambda}{U} = 6T$

$$y_\Sigma = 2A \sin \frac{2\pi(x_1 - x_2)}{2\lambda} \cdot \eta \mu 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{x_1 + x_2}{2\lambda} \right)$$

$$y_\Sigma = 2A \sin \frac{2\pi(2\lambda - 6\lambda)}{2\lambda} \cdot \eta \mu 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{2\lambda + 6\lambda}{2\lambda} \right)$$

$$y_\Sigma = 2A \sin \frac{2\pi(-4\lambda)}{2\lambda} \cdot \eta \mu 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{8\lambda}{2\lambda} \right)$$

$$y_\Sigma = 2A \sin(-2\pi) \cdot \eta \mu 2\pi \left(\frac{t}{T} - 4 \right)$$

$$y_{\Sigma} = 2A\eta\mu \left(\frac{2\pi t}{T} - 8\pi \right)$$

Η φάση του σημείου Σ τη χρονική στιγμή $t_1 = 7T$ είναι

$$\phi_{\Sigma} = \frac{2\pi}{T} \cdot 7T - 8\pi = 6\pi \text{ rad}$$

ΘΕΜΑ Γ

Σε ελαστική χορδή που ταυτίζεται με τον άξονα xOx' διαδίδεται αρμονικό κύμα κατά τη θετική φορά. Το σημείο O(x = 0) εκτελεί κατακόρυφη ταλάντωση με απομάκρυνση που δίνεται από τη σχέση $y = 0,4 \cdot \eta\mu(2\pi t)$, (S.I.).

Το κύμα διαδίδεται με ταχύτητα $v = 2 \text{ m/s}$.

- a. Να υπολογίσετε το μήκος κύματος λ και να γράψετε την εξίσωση του κύματος.

(Μονάδες 6)

- β. Να γράψετε την εξίσωση απομάκρυνσης σε συνάρτηση με το χρόνο για το σημείο $\Gamma(x_1 = 2\text{m})$ και να την παραστήσετε γραφικά.

(Μονάδες 6)

- γ. Να υπολογίσετε την απόλυτη τιμή της απομάκρυνσης του σημείου Γ τη χρονική στιγμή που η κινητική του ενέργεια είναι τριπλάσια της δυναμικής ενέργειας ταλάντωσης του.

(Μονάδες 6)

- δ. Να σχεδιάσετε το στιγμιότυπο του κύματος τη χρονική στιγμή $t_2 = 3\text{sec}$ και να βρείτε το πλήθος των σημείων που εκείνη τη χρονική στιγμή έχουν μηδενική επιτάχυνση.

(Μονάδες 7)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

a. $T = \frac{2\pi}{\omega} = \frac{2\pi}{2\pi} = 1 \text{ sec}$

$\lambda = vT = 2 \text{ m/s}$

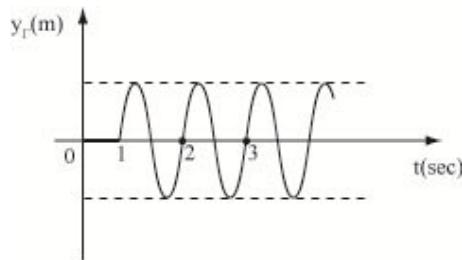
$$y = A\eta\mu 2\pi \left(\frac{t}{T} - \frac{x}{\lambda} \right)$$

$$y = 0,4\eta\mu 2\pi \left(t - \frac{x}{2} \right), (\text{S.I.})$$

- β. Το κύμα φτάνει στο σημείο Γ τη χρονική στιγμή $t = \frac{x_1}{v} = 1 \text{ sec.}$

$$y_{\Gamma} = 0,4\eta\mu 2\pi \left(t - \frac{x_1}{2} \right)$$

$$y_{\Gamma} = 0,4\eta\mu 2\pi(t - 1), \quad t \geq 1 \text{ sec}$$

$$\gamma. E = K + U \text{ ή}$$

$$E = 3U + U \text{ ή}$$

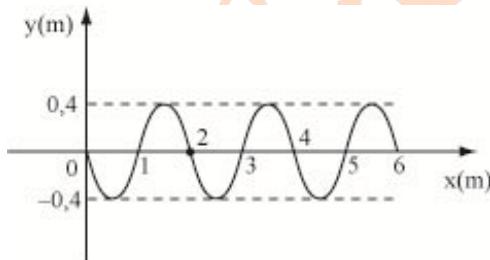
$$E = 4U \text{ ή } \frac{1}{2}DA^2 = 4\frac{1}{2}Dy_G^2$$

$$A^2 = 4y_G^2 \text{ ή } y_G = \pm \frac{A}{2} \text{ ή } |y_G| = 0,2m$$

δ. Τη χρονική στιγμή $t_2 = 3 \text{ sec}$ το κύμα έχει διανύσει απόσταση

$$x = vt_2 = 6 \text{ m}$$

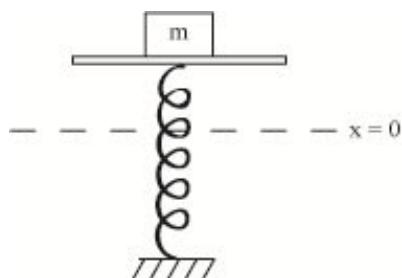
$$\frac{x}{\lambda} = \frac{6m}{2m} = 3 \text{ ή } x = 3\lambda$$

Μηδενική επιτάχυνση έχουν 7 σημεία, αντά που βρίσκονται τη στιγμή t_2 στη θέση ισορροπίας τους.

ΘΕΜΑ Δ

Σώμα μάζας $m = 1 \text{ kg}$ στηρίζεται σε ένα δίσκο και εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση. Το σώμα κινείται κατακόρυφα και η εξίσωση της ταχύτητας του θεωρώντας θετική φορά προς τα πάνω είναι: $v = 3\sin(10t)$.

α. Να υπολογίσετε τη μέγιστη δυναμική ενέργεια ταλάντωσης του σώματος.

(Μονάδες 6)

β. Να υπολογίσετε το έργο της δύναμης επαναφοράς από τη χρονική στιγμή $t = 0$ μέχρι τη χρονική στιγμή t_1 που η επιτάχυνση του σώματος είναι $\alpha = -5 \text{ m/s}^2$.

(Μονάδες 6)

γ. Να βρεθεί το μέτρο της δύναμης που δέχεται το σώμα από το δίσκο τη χρονική στιγμή t_1 .

(Μονάδες 6)

δ. Να δείξετε ότι το σώμα τη θα εγκαταλείψει το δίσκο και να βρείτε τη θέση του και την ταχύτητα του εκείνη τη στιγμή.

(Μονάδες 7)

Δίνεται: $g = 10 \text{ m/s}^2$

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

$$A = \frac{U_{\max}}{\omega} = \frac{3}{10} = 0,3 \text{ m}, D = m\omega^2 = 100 \text{ N/m}$$

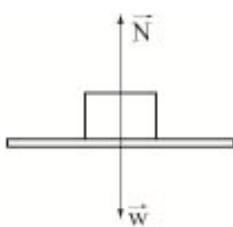
$$\alpha. U_{\max} = \frac{1}{2} D A^2 = 4,5 \text{ J}$$

$$\begin{aligned} \beta. \alpha &= -a_{\max} \cdot \eta \mu(\omega t) \\ &= -\omega^2 A \cdot \eta \mu(\omega t) \end{aligned}$$

$$= -\omega^2 x_1 \quad \text{ή} \quad x_1 = -\frac{a}{\omega^2} = 0,05 \text{ m}$$

$$\begin{aligned} W_{\Sigma F} &= K_{\tau \varepsilon \lambda} - K_{a \rho \chi} = (E - U_{\tau \varepsilon \lambda}) - (E - U_{a \rho \chi}) \\ &= U_{a \rho \chi} - U_{\tau \varepsilon \lambda} = 0 - \frac{1}{2} D x_1^2 = -12,5 \cdot 10^{-2} \text{ J} \end{aligned}$$

γ.

$$m: \Sigma F = ma$$

$$\Sigma F = -m\omega^2 x$$

$$N - mg = -m\omega^2 x$$

$$N = mg - m\omega^2 x \quad (1)$$

$$N = 10 - 100x, \text{ (S.I.)}$$

$$\text{Για } x_1 = 0,05 \text{ m: } N_1 = 10 - 100 \cdot 0,05 \text{ m} = 5 \text{ N}$$

δ. Τη στιγμή που χάνεται η επαφή του σώματος με το δίσκο είναι $N = 0$.

Από τη σχέση (1) έχουμε:

$$0 = mg - m\omega^2 x_2 \quad \dot{\eta}$$

$$x_2 = \frac{g}{\omega^2} = 0,1 \text{ m} < A = 0,3 \text{ m}$$

Επομένως το σώμα χάνει την επαφή με το δίσκο σε απομάκρυνση $x_2 = 0,1 \text{ m}$ πάνω από τη θέση ισορροπίας της ταλάντωσης

$$E = K + U \quad \dot{\eta}$$

$$\frac{1}{2}DA^2 = \frac{1}{2}Dx_2^2 + \frac{1}{2}mv_2^2$$

$$D(A^2 - x_2^2) = mv_2^2 \quad \dot{\eta}$$

$$v_2 = \sqrt{\frac{D(A^2 - x_2^2)}{m}} = \sqrt{8} \text{ m/s}$$

Σας ευχόμαστε επιτυχία!!!

